

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2023-79-101-108>
УДК 37.091.39:[37.091.12.011.3-051:57

СТОРИТЕЛІНГ ЯК СПОСІБ ЗГАДАТИ ВСЕ – ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ТА ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

© Литвин С.В.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про автора:

Литвин Світлана Василівна: ORCID: 0000-0003-2025-4705, Litvinsv@uipa.edu.ua; асистент; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

У статті проаналізовані принципи та особливості впровадження в освітній процес технологій сторітелінгу як педагогічної техніки, побудованої на використанні історій із певною структурою та героєм, спрямованої на вирішення педагогічних задач навчання, наставництва, розвитку та мотивації. Сьогодні освіта стикається із серйозними проблемами, такими як інформаційна перевантаженість, неефективне використання сучасних методів та технологій навчання, порушення комунікації між викладачами, здобувачами освіти та стейкхолдерами, відрив теоретичних знань, здобутих у закладах вищої освіти, від практики. Вирішити ці проблеми покликана система нових педагогічних технік (інструментів), однією з яких є сторітелінг. Спочатку сторітелінг зарекомендував себе як досить ефективний засіб вибудовування зовнішніх і внутрішніх корпоративних комунікацій, тобто у сфері управління персоналом, у менеджменті. Зараз він активно використовується в бізнесі, PR, маркетингу та журналістиці. Мета цієї статті — показати можливість використання сторітелінгу в педагогічній сфері (в онлайн та офлайн форматах), виділити його особливості, рекомендувати основні сюжети для включення їх у методику викладання дисциплін у вищій школі до створення навчальних завдань, передачі явного і неявного знання. У статті визначені основні компоненти педагогічного сторітелінгу, правила та принципи впровадження в освітній процес технологій сторітелінгу. Визначені та проаналізовані критерії ефективності сторітелінгу. Визначено поняття дидактичного потенціалу технології сторітелінгу. У статті розглядається можливість застосування педагогічного сторітелінгу як сучасної техніки конструювання навчальних завдань у дисциплінах психолого-педагогічної підготовки здобувачів освіти педагогічних та інженерно-педагогічних спеціальностей. Запропоновані, описані та проаналізовані сюжети-конструктори та структурні компоненти створення педагогічного сторітелінгу, наведені приклади їх застосування.

Цю техніку навчання рекомендується застосовувати для мотивації здобувачів освіти, пояснення процесу чи явища, вибору засобів вирішення завдань, моделювання проблемних ситуацій, пояснення порядку дій.

Ключові слова: сторітелінг, навчання, педагогічні технології, проблемне навчання, мотивація.

Lytvyn S. "Storytelling as a way to remember everything - psychological and pedagogical training of future teachers and engineer-teachers"

The article analyzes the principles and features of the introduction of storytelling technologies into the educational process as a pedagogical technique based on the use of stories with a certain structure and hero, aimed at solving pedagogical problems of learning, mentoring, development and motivation. Currently, education is facing serious problems, such as information overload, inefficient use of modern teaching methods and technologies, communication breakdowns between teachers, students and stakeholders, separation of theoretical knowledge acquired in higher education institutions from practice. A system of new pedagogical techniques (tools), one of which is storytelling, is designed to solve these problems. Initially, storytelling proved itself as a fairly effective means of building external and internal corporate communications, that is, in the field of personnel management and management. Now it is actively used in business, PR, marketing and journalism. The purpose of this article is to show the possibility of using storytelling in the pedagogical field (in online and offline formats), highlight its features, recommend the main plots for their inclusion in the teaching methodology of disciplines in higher education before creating educational tasks, transfer of explicit and implicit knowledge. The article defines the main components of pedagogical storytelling, the rules and principles of introducing storytelling technologies into the educational process. The criteria for the effectiveness of storytelling have been determined and analyzed. The concept of didactic potential of storytelling technology is defined. The article examines the possibility of using

pedagogical storytelling as a modern technique of constructing educational tasks in the disciplines of psychological and pedagogical training of students of pedagogical and engineering pedagogical specialties. Proposed, described and analyzed plot-constructors and structural components of creating pedagogical storytelling, examples of their application are given

This teaching technique is recommended to be used to motivate students, explain a process or phenomenon, choose means of solving problems, model problem situations, and explain the course of action.

Keywords: storytelling, teaching, pedagogical technologies, problem-based learning, motivation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Мозок сучасної людини настільки перевантажений потоками інформації, яка надходить з усіх боків, що люди практично не читають тексти в Інтернеті, вони їх переглядають. Але якщо читача в тексті щось «чіпляє», він прочитає його уважно й повністю. І це дуже важливо в контексті освітнього процесу в умовах дистанційного онлайн-навчання. Постійне використання інформаційно-цифрових мережевих технологій під час навчання здобувачами освіти призводить до автоматизації на рефлексорному рівні сприйняття наочної інформації. На цьому етапі виникає питання: як привернути та утримати увагу здобувачів освіти. Одним із таких інструментів є сторітелінг.

Метод навчання на основі історій, через історії або інакше сторітелінг (англ. storytelling - розповідь історій). Якщо раніше він використовувався переважно для навчання дітей молодшого віку, то зараз розглядається як універсальний, який підходить для будь-якого контингенту здобувачів освіти, включаючи дорослих.

У сфері освіти, як і в маркетингу, ідея використовувати методики та технології, що дозволяють у межах соціального замовлення створити контент, що приносить задоволення від використання, завжди залишається актуальною. Так, досвідчений лектор вміє привернути увагу аудиторії, розповівши доречну історію, яка ілюструє матеріал, що викладається.

Постановка завдання. Уміння розповісти чи створити історію є важливою якістю фахівців, професія яких ґрунтується на мовній комунікації. Письменники та журналісти, політики та проповідники, викладачі та фахівці в галузі зв'язків з громадськістю широко використовують у своїй практиці історії. Популярність історій зумовлена тим, що у світі, насиченому інформацією, увага реципієнта стала дефіцитом, і будь-який обмежений ресурс став товаром, який продається і купується в конкурентному середовищі. Особливістю ж історій є їхня властивість привертати і утримувати увагу реципієнта інформації. Для

фахівців зі зв'язків із громадськістю розповідь історій є комунікативною технологією, що отримала назву сторітелінгу, яка широко використовується в різних сферах корпоративної комунікації. Сторітелінг передбачає викладення на різних носіях історій, тобто будь-яких сюжетно пов'язаних оповідань, які є виразом певного принципу чи закономірності. Інакше кажучи, з погляду зв'язків із громадськістю, історія – це носій та передавач знань та цінностей. Таким чином, наратив, представлений у формі сторітелінга, є насамперед методом управління персоналу та маніпулювання іншими цільовими аудиторіями за допомогою історій. Іншими словами, сторітелінг в освіті взагалі і в комунікаційному менеджменті зокрема відрізняє цілепокладання: історія призначена не для того, щоб, наприклад, розважити або встановити контакт із співрозмовником, а для того, щоб сформувати та розвинути культуру спілкування. Таке використання наратива в освітній комунікації виправдовує існування такого терміну як сторітелінг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше технологія сторітелінга була описана Д. Армстронгом, головою міжнародної компанії «Armstrong International» в 1992 [4]. Автор не лише зібрав велику кількість історій, що описують різні випадки з життя його компанії, а й обґрунтував сторітелінг як метод управління організацією. Уміння створювати та розповідати історії особливо важливе для лідера, оскільки сторітелінг дозволяє захопити людей і об'єднати їх для вирішення завдань організації. Аналіз історій, які представлені Д. Армстронгом у його книзі, показує, що у внутрішньокорпоративних зв'язках із громадськістю сторітелінг виконує, перш за все, освітню функцію, оскільки велика кількість історій є прикладом певного напрямку думки, поведінки чи відношення (наприклад, «Stories to Honor Quality and Service», "Stories to Honor Partnerships", "Stories About Dealing with Troublemakers", "Stories to Kick-start Urgency", "Stories to Boost Creativity", "Stories to Turn Us in Change-Gourmets", " Stories to Make Everyone a

Leader”, “Stories to Inspire Innovation”, “Stories About Finding New Sources of Profit”). Ціла низка історій є буквально посібником для фахівця зі зміни характеру діяльності всередині компанії та мотивації персоналу або зміни напрямку освітньої траєкторії. Автор чудово усвідомлює силу слова та важливість спілкування всередині організації, тому включає в книгу такі історії, як “Stories to Get People to Communicate About Things Worth Communicating About” та “Stories About How to Tell Stories”.

Термін «сторітелінг» досить молодий. У сучасному світі використовується транслітерація англійського слова "storytelling", утвореного шляхом об'єднання слів "story" (історія, оповідання) та "tell" (говорити, розповідати, повідомляти). Дослівно воно перекладається як «розповідь історії». Як відомо, людина почала розповідати історії з моменту формування промови як такої. Стародавні люди обмінювалися між собою інформацією різних категорій. Із покоління в покоління передавалася накопичена за роки життя мудрість, а саме: навички будівництва житла та сховищ, полювання, риболовлі, аграрної справи тощо. З розвитком мови та культури форми та масштаби (від однієї сім'ї до всього людства) переданої інформації також розвивалися та змінювалися, виникали нові. З'явилися казки, байки, оповідання, міфи, легенди, пісні, які люди передавали, комунікуючи.

Хоча практика розповідання історій існує з давніх часів, розглядати її в контексті освітньої технології почали лише в ХХІ столітті, після того, як вона міцно закріпилася і набула популярності в таких сферах діяльності, як журналістика та бізнес [1, 2].

Термін «сторітелінг» часто використовується в маркетингу, журналістиці, психології, освіті та ряді інших областей. Роль сторітелінга в освіті, безумовно, велика, тому що хороша історія, яка знаходить відгук у цільовій аудиторії - запорука успішного засвоєння знань. Психологи сторітелінга вибудовує свою практику на нарративному підході, наголошуючи, що це сторітелінг і є: в одному з визначень, де він описаний як «розуміння та проживання наших життів через історії, через бесіди, які «перетворюють» або «перерозповідають попередній досвід».

Сторітелінг представляє «старі нові» комунікаційні технології: він допомагає викласти інформацію в доступній для адресата формі, що сприяє її кращому сприйняттю та

запам'ятовуванню. Сторітелінг не може бути охарактеризований ні як жанр, ні як стиль, він є саме технологією, стратегією «емоційного залучення адресата в організований оповідальний акт – нарацію».

Дослідники систематизують основні компоненти сторітелінга - це:

- 1) герой (або герої) - людина чи організація;
- 2) конфлікт – драматична ситуація, у якій перебуває герой (чи перебувають герої);
- 3) контекст – система обставин, у яких опиняються герої та за яких стався конфлікт;
- 4) сюжет – послідовність дій героїв;
- 5) зміни – ціннісні трансформації у житті героїв.

Оскільки ця стратегія спрямована на емоційне залучення адресата до інформаційного обміну, сторітелінг, зазвичай, супроводжується певною драматизацією подій, що «викликає в адресата емпатію».

Постановка завдання. Історії ілюструють та надають достовірності, створюють враження стійкості та надихають людей на дії. Це стає можливим тому, що наратив взагалі має безперечний потенціал маніпулювання. Історія є не просто перерахуванням фактів та подій, а це свідомо створений твір, який має на меті передачу цільовій аудиторії певного сенсу відповідно до задуму автора історії. Маніпулятивний ефект досягається завдяки авторському викладу та оцінці подій, що найбільш явно виражають якусь мораль, яка в разі корпоративного сторітелінгу спирається на корпоративні цінності. «Оскільки події – це не що інше, як передбачуваний вихідний матеріал для відбору, результатом якого є історія, вони можуть бути визначені не по відношенню до реального світу – точніше, до панівних у даному світі категорій, – а лише до їхньої історії. Події мають лише ту онтологічну характеристику і прагматичні можливості, якими наділена сама історія. Тому події категоріально цілком зумовлені історією, що їх передбачає» [4].

Із приходом цифрових технологій сама технологія сторітелінгу значно змінилася, що вимагає від фахівця спеціальної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сторітелінг у освіті - це створення емоційних зв'язків, за допомогою яких можна керувати увагою здобувачів освіти, розставляти потрібні акценти, загострюючи увагу на важливих речах. Сьогодні цей метод зарекомендував себе як

ефективний засіб вибудовування зовнішніх і внутрішніх комунікацій, донесення до аудиторії інформації шляхом розповідання зворушливої, смішної, часом повчальної історії з реальними чи вигаданими персонажами. Інформація при цьому міцно засвоюється, оскільки несе в собі смислове навантаження. Педагоги використовують два типи сторітелінгу. Класичний: викладачем подається реальна життєва ситуація; здобувачі освіти сприймають інформацію як трансляцію знань, «одягнену» в яскраву форму історії, що запам'ятовується. Другий вид сторітелінгу - активний, особливістю якого є надання шаблону історії. Здобувачі освіти залучаються до процесу створення історії, дотримуючись завдань і рекомендацій викладача, моделюють різні ситуації, шукають шляхи вирішення, аналізують. Сьогодні застосування сторітелінгу можливе в поєднанні з мультимедійними засобами.

До видів сторітелінгу можна віднести такі [5]:

- Соціальний сторітелінг. У суспільстві люди можуть об'єднуватися за інтересами, напрямом роботи. І тут інформація подається як розмови, плітки, чутки, які передаються від одного іншому. Публіка зазнає емоційного сплеску: захоплюється, засмучується, лякається, задрить і «приміряє цю подію на себе як одяг», відповідаючи на прості запитання: «Як би вони почувалися в цій ситуації? Що сказали б у цей момент? Який вихід знайшли б із ситуації?» Кожен із слухачів зробить свій висновок;

- Культурний сторітелінг. Це повчальні історії-оповідання, у яких порушуються поняття моральності та моралі;

- Загадковий сторітелінг або фентезі. До цього виду відноситься та інформація, яку неможливо, часом і складно перевірити, переконатися в справжності оповідання, проте сам сюжет хвилює і викликає різноманітні почуття страху, сум'яття. Сторітелінг-фентезі цікавий тим, що слухач занурюється у світ таємничого, в якому йому, можливо, діяти без чиеїсь допомоги;

- Сімейний сторітелінг. Розповідь може стосуватися теми родинного зв'язку, традицій поколінь, їх досягнень.

Розглядаючи сторітелінг як техніку подачі навчальної інформації, необхідно враховувати кілька моментів: вікові особливості здобувачів освіти, інтелектуальний та емоційний рівень їхнього розвитку. Мистецтвом писати та розповідати

захоплюючи історії можна опанувати, читаючи художню та наукову літературу. І тут здобувачам освіти треба зрозуміти сенс історії. Правильно використовуючи метод сторітелінгу, можна донести до здобувачів освіти належну інформацію з першого разу, не змушуючи їх мучитися питанням: «Що мав на увазі автор історії?»

Для цього слід познайомитися з правилами сторітелінгу:

- історія має бути короткою і легко запам'ятовується;
- розповідати історію потрібно неформально, як би ненароком, доступною мовою;
- важливо, щоб оповідачу довіряли;
- розповідь не повинна містити моралі;
- історія має бути пов'язана з реальною ситуацією, про яку розповідається. Текст історії не має бути нудним, його призначення – викликати інтерес аудиторії, мотивувати слухати далі.

До критеріїв хорошої історії відноситься така властивість, як стійкість історії до збереження своїх ключових послань при множинних переказах при використанні красивих метафор. Компонентами історій можуть стати яскраві вигадані персонажі - герої, які зацікавлять аудиторію слухачів. Усі персонажі повинні мати свої особливості характеру, які відобразатимуться в подіях, що розповідаються. Головний герой обов'язково має викликати симпатію. Розповідь має бути «яскравою», тобто мати здатність виділятися, створювати емоційну відмінність, мати позитивний заряд. В історії повинен мати місце гумор, спонукання до дії, витонченість запропонованих рішень. Історія має бути переконливою, мати пояснювальну силу, відповідати фактам, що спостерігаються. Важливу роль при оповіданні грає конгруентність — рівень комфорту оповідача.

Текст історії не єдиний спосіб передачі інформації, який використовується сторітелерами. Цікава історія може бути подана із залученням інфографіки, фотографій, анімацій та відеофрагментів. Такі методи нерідко виявляються ефективними, оскільки сприйняття візуальної інформації набагато швидше, ніж сприйняття тексту на слух. На початку оповідання, що передує історії, важливо «зачепити» увагу слухачів та утримувати її. Як правило, вступ змушує «нагострити вуха» і подумки поставити запитання: «Що буде далі?» Вступ зосереджує увагу здобувачів освіти на проблемі, яка

відображена в оповіданні, вона має бути звернена до реального досвіду слухача і не повинна містити підказки до вирішення проблеми. Сюжет має бути динамічним, захопити увагу слухачів із перших слів, оскільки переважна частина здобувачів освіти здатна до зосередження на конкретному об'єкті протягом 15–20 хвилин і повернути їхню увагу своєю розповіддю буде складно. Увівши в проблему, розкриваємо сюжет: залуцаємо вигадані компоненти, описуємо характери дійових осіб. Ця частина розповіді дозволяє здобувачам освіти глибше поринути в проблему, про яку було згадано на початку історії. У кульмінаційний момент історія сягає апогею, виникає рішення, розкриваються всі загадки. Закінчуючи розповідь, обов'язково треба підбити підсумок. Важливо закінчити історію, щоб слухачі не займалися домисленнями: «Що буде далі?», а отримали відповіді на поставлені питання. Історія цікава лише тоді, коли слухач може їй співпереживати, підсвідомо уявляючи себе її персонажем. Таким чином, навчальну інформацію можна подати в різних формах у вигляді казок, фантастичних історій, віршів на будь-яку тему.

Дидактичний потенціал сторітелінга використовується в науково-популярних книгах і фільмах, автори яких, щоб утримувати увагу глядачів, розповідають історії, створюють персонажів, намагаються підтримувати сюжетну напругу все новими проблемами та загадками. Інформація, подана за допомогою історій, краще сприймається.

Використання сторітелінгу в освіті можна розглядати в контексті осмислення поняття «едьютейнмент» (від англ. education – навчання та entertainment – розвага) та аналізу ефективності його застосування. Досліджуючи поняття «едьютейнмент» у зарубіжній та вітчизняній педагогіці, можна визначити його як сучасну педагогічну інновацію, «яка ґрунтується на візуальному матеріалі, оповіданні, сучасних психологічних прийомах, ігровому форматі, сучасних інформаційних та комунікаційних дидактичних методах викладання, метою яких є максимальне полегшення аналізу подій, підтримка емоційного зв'язку з об'єктом навчання, залучення та тривале утримання уваги здобувачів освіти» [2].

Відзначимо низку принципів сторітелінгу, що сприяють ефективності історії: присутність у сюжеті типового представника з цільової аудиторії; проблеми,

про які розповідає оповідач, мають бути близькими до реального життя, персонажу історії притаманні більш виражені в порівнянні зі звичайною людиною якості (кмітливність, мотивованість, цілеспрямованість); сюжетна лінія має розвиватися стрімко.

Сьогодні педагогічний сторітелінг застосовується при активному використанні мультимедійних технологій, тобто може використовуватися викладачами як у очному, так і дистанційному форматі навчання.

У реальній педагогічній практиці викладач може комбінувати види сторітелінгу [5.6]. Ця техніка – це не просто розповідь історій, а оповідання, що має певний сюжет та завдання.

Виділяються п'ять сюжетів, застосовні до створення педагогічного сторітелінга [10].

1. Елементарний сюжет. Структура: Головний герой – Мета – Перешкоди шляху до мети (проблеми) – Спосіб подолання перешкод (засоби) – Результат. Опис: класичний сюжет, є основою всім іншим сюжетів. Особливості: використання позитивних (негативних) героїв; ієрархія цілей (в історії можна показати, як головний герой досягає не тільки основної мети, а й супутніх); виявлення прихованих цілей героя; виявлення та класифікація перешкод (які, коли і чи завжди потрібно з ними боротися); засоби для боротьби із перешкодою; результат та його аналіз (мета досягнута, не досягнута, досягнута випадково, не повністю, зміна мети та ін.); зв'язок результату та особистості головного героя. Цілі використання: Мотивація здобувачів освіти; наставництво; пояснення процесу чи явища; вибір засобів вирішення проблеми (завдання).

2. Сюжет «Подолання монстра (жахливості)» Структура: Головний герой - Мета - Зустріч із чудовиськом - Чудовисько небезпечніше, ніж герой чекав - Боротьба і перемога над чудовиськом - Досягнення мети. Опис: по суті для побудови подібної історії використовується елементарний сюжет, в якому застосовується популярний прийом - зобразити проблему у вигляді монстра, щоб розправитися з нею. Його часто використовують у літературі, кіно та рекламі. Особливості: замкнений простір; певна атмосфера та умови; напруження пристрастей, драматизм ситуації; використання помічників-друзів для боротьби із чудовиськом. Цілі використання: Мотивація та наставництво. При конструюванні історії важливо не забувати про те, що герой має бути близьким до аудиторії. Наприклад, слухачі можуть: –

асоціювати себе з героєм (подібний вік, система поглядів, схожі проблеми, соціальний статус, інтереси, візуальна схожість тощо) – сприймати героя як «себе найближчим часом»; – бачити у персонажі «ідеального себе». Так, здобувачам освіти буде цікава історія про молодого фахівця та проблеми, з якими він стикається в повсякденній практичній діяльності (на співбесіді, роботі тощо). Цей сюжет рекомендується використовувати при навчанні молодих викладачів на заняттях з розбору та вирішення педагогічних ситуацій та завдань.

3. Сюжет «З бруду до князів» («Синдром Попелюшки», «Історія успіху») Структура: Головний герой – Нова ситуація та умови, в які герой потрапляє – Поява проблем (ворогів – Дії героя (прояв його позитивних якостей) – Допомога друзів – Щасливе вирішення проблем – Результат (остаточний перехід на новий рівень). Опис: сюжет поширений у літературі, кінематографі. Основне в ньому – переміщення героя в нові умови або на новий життєвий рівень: був бідним – став багатим, була негарною – стала красунею. І відповідь на запитання: Як йому (їй) це вдалося? Особливості: Активне використання візуальних засобів, майнд-меп, інфографіка, відеовставки та ін.) для посилення ефекту від історії, чіткі рівні «До» і «Після»; наявність антигероїв. Цілі використання: цей сюжет зручно використовувати для ілюстрації еволюції того чи іншого процесу, явища, наприклад, на заняттях з дисциплін «Ділові комунікації», «Комунікативні процеси в педагогічній діяльності» за темами: «Основи ораторського мистецтва», «Підготовка публічних виступів», «Мовна особистість: мовний портрет». Викладач розповідає слухачам історію з власного досвіду педагогічної практики: як молодим педагогом, він вчився правильно виступати перед аудиторією, з якими труднощами йому довелося зіткнутися, і яких результатів він прийшов. Про свої недоліки викладач розповідає з гумором, що викликає в аудиторії додатковий емоційний відгук. Після розповіді викладача здобувачі освіти розбирають теоретичний матеріал на тему (терміни, визначення, правила публічного виступу та ін.). Далі для перегляду пропонується два відеоролики з виступами успішного сучасного політика, бізнесмена і т.д. Слухачі спільно з викладачем аналізують запропонований матеріал (риторичні та психологічні прийоми, які використовуються оратором, стиль поведінки) та формують основні правила

гарного виступу. Наприкінці заняття викладач пропонує здобувачам освіти самостійно скласти мовний портрет відомої особи (на вибір) та оформити відповідь у вигляді історії.

4. Сюжет "Ефект метелика". Структура: Герой - Ціль - Схеми дій героя і повернення до вихідної точки - Результати, залежно від дій героя - Вибір правильної стратегії дій (засвоєння уроків, виправлення помилок) - Кінцевий позитивний результат. Опис: сюжет, який активно використовується в сучасному кінематографі. Показує, «що було б, якби...». Герой для досягнення мети має засвоїти життєві уроки та усвідомити правильну стратегію дій. Особливості: реальність, що повторюється; різні сценарії та результати; позитивний герой із певними недоліками, які йому належить подолати. Цілі використання: Сюжет застосовний щодо роботи над помилками із здобувачами освіти. Останнім часом із процесу навчання майже повністю зник такий спосіб закріплення матеріалу як робота над помилками. Саме реверсивність дії дає максимальний результат підвищення рівня засвоєння матеріалу. Головна мета проміжного контролю – у виявленні слабких місць для формування знання. Психологічно позначка контрольної роботи сприймається навчальними незворотним результатом, своєрідною завершальною точкою в певному ряду дій. Повернення до причин отриманого результату (робота над помилками) та акцентування уваги на слабких, неточних або невірних уявленнях, розрахунках, висновках включає в роботу додаткові ресурси процесу запам'ятовування, а спільна діяльність викладача та учня зі встановлення причинно-наслідкових зв'язків між діями та отриманим результатом підвищує ймовірність подальшого недопущення подібних помилок та правильного вибору рішення.

Успішність сторітелінгу залежить від ряду складових. Насамперед це звернення до аудиторії з нагадуванням про основну причину розповіді. Звернення з цією інформацією має супроводжувати кожен акт для привертання уваги слухачів до необхідних закликів, зміни стилю мислення чи дії, що сприяє досягненню мети сторітелінгу. Персонажі у створенні історії відіграють важливу роль. Тому їх мають бути притаманні такі якості, які ми хочемо чи, навпаки, не хочемо бачити у себе. На сюжет впливає вибір персонажів, а вибір сюжету визначить присутність персонажів історії. Персонажами історії мають бути не абстрактні особистості, а конкретні люди,

відомі слухачам. Персонажі мають властивості, які здатні розвинути в них сильні чи слабкі якості, переваги чи недоліки тієї аудиторії, з якою вони асоціюються.

Висновки. Підсумовуючи, можна визначити основні переваги сторітелінга [7]:

1) сторітелінг – потужна технологія. Захоплююча історія може досить швидко торкнутися чимало людей. Вдала ідея миттєво буде підхоплена;

2) сторітелінг – технологія глибокого проникнення. Людина засвоює історії у ранньому дитинстві як слухач. Даному методу передують тисячоліття. Здатність сприймати історії – вроджена кожному за чоло століття;

3) сторітелінг – безкоштовна технологія. Це інструмент, який не вимагає будь-яких вкладень у програмне забезпечення, не передбачає залучення дорогих фахівців. Історія має величезний коефіцієнт повернення інвестицій – у вигляді сформованих знань та вмій здобувачів освіти;

4) сторітелінг – розважальна технологія. Написані сухою мовою нудні повідомлення описують не людей, а речі. Людину як живу істоту природно приваблюють не порожні цифри та предмети, а все живе, людське;

5) сторітелінг – є спілкуванням у діалоговому режимі. За своєю суттю розповідь інтерактив. Оповідач розповідає, а слухачі мають можливість створити у своїй уяві кожен свою картинку. Якщо розповідь ефективна – перед нами інтерактивний процес, у якому успіх залежить від умінь оповідача дослухатися аудиторії і підлаштуватися під її настрій.

Список використаних джерел:

Смірнова, З. Сторітелінг як сучасний тренд навчання природничих дисциплін / З. Смірнова, І. Басич // Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи». – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка – 2022. – С. 335–337.

1. Мазурок М. Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи / М. Мазурок, О. Саприкіна // Молодь і ринок. – 2022. – № 1. – С. 160–165. DOI: 10.24919/2308-4634.2022.254106

2. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання / Н. Бондаренко // Молодь і ринок. – 2019. – № 7 (174). – С. 130–135

3. Ковальчук В. І. Впровадження інноваційних технологій навчання у процесі професійної підготовки студентів закладів вищої

Критеріями ефективності оповідання виступають:

а) присутність ідеї: ідея є основою кожної історії. Оповідач повинен відобразити основну ідею, думку по ходу оповідання, показати ідею з різних боків. У цьому випадку слухачеві стане зрозумілим, про що ж була історія;

б) наявність героя: герой є рушійною силою історії. Героєві властивий свій характер. Герой не завжди повинен викликати симпатію, але він має бути цілісним. Для повного розуміння вчинків героя слухачеві потрібно бути знайомим із контекстом. Герой має робити вчинки. В ідеалі вирішувати проблеми, отримуючи в результаті нагороду. Необхідна дія. Без нього сторітелінг немислимий;

в) історія проєктує сенс реального життя: історії пов'язані з реальним життям. Знаходячи аналогії, метафори в реальному світі, слухач може виявити універсальні проблеми, протиріччя та знайти можливі вдалі та невдалі шляхи їх вирішення;

г) дотримання структури: розвиток історії має відбуватися за заздалегідь наміченим планом – сюжет, зав'язка, опис, кульмінація та розв'язка;

д) логіка і зв'язність оповідання: крім дотримання структури, важливий логічний зв'язок всіх епізодів історії, наявність описів та метафор. Це дозволяє утримати увагу слухачів, зберегти їх інтерес до оповідання;

е) стиль оповідання: стиль здатний створити загальний настрій історії.

Сторітелінг – це синтез систематизованої та словесної рольової гри.

освіти / В. І. Ковальчук, А. В. Щербак // Молодий вчений. – 2022. – № 3(55). – С. 543–547.

4. Калюжка Н. Сторітелінг як один із методів підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах інклюзивного класу / Н. Калюжка, Н. Самойленко // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2019. – № 1 (26). – С. 92–98. DOI: 10.32626/2309-9763.2019-26-1.92-98

5. Братко М. Сторітелінг як ефективна технологія викладання курсу «Лідерство в освіті» для магістрів / М. Братко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2020. – № 1. – С. 68–75. DOI: 10.28925/1609-8595.2020.1.7

6. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ / Г. М. Гич // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки». – 2015. – № 4 (51). – С. 188–191.

7. «Послідовний сторітелінг» (за допомогою ілюстрацій) // Всеосвіта : вебсайт. – Режим доступу : <https://vseosvita.ua/library/poslidovnij-storiteling-za-dopomogou-ilustracij-prijom-kriticnogo->

[mislenna-pri-vivcenni-temi-vesnani-kviti-478505.html](https://osvitanova.com.ua/posts/3837-storitelinh-u-navchanni-ioho-perevahy-dlia-vchyteliv-i-uchniv)
(дата звернення 02.05.2023р.)

8. Сторітелінг у навчанні: його переваги для вчителів і учнів // Освіта нова : вебпортал. – Режим доступу : <https://osvitanova.com.ua/posts/3837-storitelinh-u-navchanni-ioho-perevahy-dlia-vchyteliv-i-uchniv> (дата звернення 02.05.2023р.)

9. Akgun A. The Influence of Storytelling Approach in Travel Writings on Readers Empathy and Travel Intentions / Akgun A., Keskin H., Ayar H., Erdogan E. // *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. – 2015. – Vol. 207. – Pp. 577–586.

10. Sole D. Storytelling in organizations: The power and traps of using stories to share knowledge in organizations / Sole D., Wilson D. – Harvard : Graduate School of Education, 2002.

References

1. Smirnova, Z & Basych, I 2022, 'Storitelinh yak suchasnyi trend navchannia pryrodnychkh dystsyplin' [*Storytelling as a modern trend in teaching natural sciences*], *Zbirnyk tez dopovidei III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizyky, khimii, biologii ta pryrodnychkh nauk v konteksti vymoh Novoi ukrainskoi shkoly»*, Ternopil, Pp. 335–337.

2. Mazurok, M & Saprykina, O 2022, 'Storitelinh yak efektyvnyi instrument formuvannia komunikativnoi kompetentnosti здобувачів освіти Novoi ukrainskoi shkoly' [*Storytelling as an effective tool for the formation of students' communicative competence in the New Ukrainian School*], *Molod i rynek*, no 1, Pp. 160–165. DOI: 10.24919/2308-4634.2022.254106

3. Bondarenko, N 2019, 'Storytelling yak komunikatsiinyi trend i vsepredmetnyi metod navchannia' [*Storytelling as a communication trend and an all-subjects teaching method*], *Molod i rynek*, no 7 (174), Pp. 130–135

4. Kovalchuk, VI & Shcherbak, AV 2022, 'Vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia u protsesi profesiinoyi pidhotovky studentiv zakladiv vyshchoi osvity' [*Implementation of innovative teaching technologies in the process of*

students' professional training in higher educational institutions], *Molodyi vchenyi*, no 3(55), Pp. 543–547.

5. Kaliuzhka, N & Samoilenko, N 2019, 'Storitelinh yak odyin iz metodiv pidhotovky maibutnikh uchyteliv do roboty v umovakh inkluzyynoho klasu' [*Storytelling as a method of preparing future teachers to work in an inclusive classroom*], *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, no 1 (26), Pp. 92–98. DOI: 10.32626/2309-9763.2019-26-1.92-98

6. Bratko, M 2020, 'Storitelinh yak efektyvna tekhnolohiia vykladannia kursu «Liderstvo v osviti» dlia mahistriv' [*Storytelling as an effective technology for teaching the course "Leadership in education" for masters*], *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, no 1, Pp. 68–75. DOI: 10.28925/1609-8595.2022.1.7

7. Hych, HM 2015, 'Storitelinh yak innovatsiina metodyka formuvannia movnoi kompetentnosti uchniv ZNZ' [*Storytelling as an innovative method of forming language competence of secondary school students*], *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriia "Pedahohichni nauky"*, no 4 (51), Pp. 188–191

8. Vseosvita n.d., "Poslidovnyi storitelinh" (za dopomohoiu iliustratsii), ["*Sequential storytelling*" (using illustrations)], viewed 02 May 2023 <<https://vseosvita.ua/library/poslidovnij-storiteling-za-dopomogou-illustracij-prijom-kriticnogo-mislenna-pri-vivcenni-temi-vesnani-kviti-478505.html>>

9. Osvita nova n.d., Storitelinh u navchanni: yoho perevahy dliavchyteliv i uchniv, [*Storytelling in education: its benefits for teachers and students*], viewed 02 May 2023 <<https://osvitanova.com.ua/posts/3837-storitelinh-u-navchanni-ioho-perevahy-dlia-vchyteliv-i-uchniv10>>.

10. Akgun, A, Keskin, H, Ayar, H & Erdogan, E 2015, 'The Influence of Storytelling Approach in Travel Writings on Readers Empathy and Travel Intentions' *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Vol. 207, pp. 577–586.

11. Sole, D & Wilson, D 2002, *Storytelling in organizations: The power and traps of using stories to share knowledge in organizations*, Graduate School of Education, Harvard.

Стаття надійшла до редакції 06.05.2023 р.